MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

DISCIPLINA DE EXAMEN:
RELIGIE GRECO-CATOLICĂ

2015

A. Notă de prezentare

Prezenta programă se adresează profesorilor care susţin examenul naţional de definitivare în învăţământul preuniversitar în specializarea *Religie greco-catolică*. Conţinutul şi structura programei sunt elaborate în aşa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară sistemică în realizarea procesului educaţional. Programa este elaborată în acord cu programele şcolare în vigoare din învăţământul preuniversitar pentru disciplina religie. Competenţele şi conţinuturile din programă sunt proiectate în conformitate cu abordarea curriculară sistemică în realizarea activităţilor didactice, specifice disciplinei.

Absolvenţii facultăţilor de profil şi profesorii care susţin examenul la disciplina *Religie greco-catolică* pot preda în învăţământul preuniversitar disciplina ***Religie greco-catolică*** şi ***Discipline Teologice de Specialitate***, în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Programa a fost structurată astfel încât să abordeze conţinuturi din următoarele domenii teologice: Studiul Biblic, Teologie dogmatică, precum şi din domeniul Didacticii Religiei.

Aspectele fundamentale vizate prin prezenta programă operaţionalizează profilul absolventului de învăţământ superior, filiera teologică, urmărind:

- cunoaşterea conţinuturilor fundamentale şi a principalelor tendinţe în evoluţia disciplinei *Religie greco-catolică*, precum şi a metodicii disciplinei;
- probarea capacităţilor necesare pentru proiectarea, realizarea şi evaluarea activităţilor didactice;
- demonstrarea abilităţilor de comunicare, empatice şi de cooperare necesare realizării actului educaţional.

B. Competenţe specifice profesorului de religie

Programa vizează, pe lângă conţinuturile ştiinţifice şi cele de metodică a disciplinelor, anumite competenţe specifice profesorului de *Religie greco-catolică*, competenţe pe care acesta trebuie să şi le dezvolte şi probeze pe parcursul desfăşurării activităţii didactice. Într-o formulare sintetică, aceste competenţe sunt:

• cunoaşterea de către profesor a adevărurilor fundamentale de credinţă şi a elementelor de didactica religiei;

• capacitatea de a înţelege, practica şi transmite valorile morale şi spirituale specifice acestei discipline;

• cunoasterea şi utilizarea competentă a principalelor documente şcolare reglatoare: planuri-cadru, programe şcolare, programe pentru examene naţionale;

• capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la activităţile de învăţare şi conţinuturi, precum şi capacitatea de a construi şi menţine un climat educativ stimulativ şi eficient;

• capacitatea de a adecva conţinuturile şi demersurile didactice la particularităţile de vârstă şi la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a elevilor;

• probarea capacităţilor necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităţilor didactice şi a competţentelor dobândite de elevi;

• elaborarea de teste iniţiale, formative şi sumative, în funcţie de obiectivele sau competenţele vizate;

• capacitatea de proiectare şi realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- şi multidisciplinar;

• utilizarea abilităţilor de comunicare, empatice şi de cooperare, necesare realizării activităţilor didactice specifice disciplinei Religie;

• folosirea şi contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor şi metodelor interacţiunii educaţionale şi ale unor elemente de retorică didactică;

• evaluarea capacităţilor cognitive, comprehensive şi de aplicare a achiziţiilor, în scopul reglării competenţelor, a stilului didactic precum şi a abordării strategiilor didactice moderne;

• capacitatea de a adecva conţinuturile şi demersurile didactice la particularităţile de vârstă şi la specificul dezvoltării cognitiv-afective / intelectuale a colectivelor de elevi;

• probarea capacităţilor necesare pentru proiectarea, realizarea, evaluarea activităţilor didactice şi a competţentelor dobândite de elevi;

• elaborarea de teste iniţiale, formative şi sumative, în funcţie de obiectivele sau competenţele vizate;

• capacitatea de proiectare şi realizare a demersului didactic trans-, inter- intra- şi multidisciplinar;

• utilizarea abilităţilor de comunicare, empatice şi de cooperare, necesare realizării activităţilor didactice specifice disciplinei Religie;

• folosirea şi contextualizarea tehnicilor comunicării eficiente cu grupul de elevi, conform principiilor şi metodelor interacţiunii educaţionale şi ale unor elemente de retorică didactică;

• evaluarea capacităţilor cognitive, comprehensive şi de aplicare a achiziţiilor, în scopul reglării competenţelor, a stilului didactic precum şi a abordării strategiilor didactice moderne;

C. Tematica la disciplina de specialitate

Domenii teologice:

1. Studiul Biblic
2. Teologie dogmatică

Disciplina: Studiul Biblic

A. Prezentare generală: Disciplina Studiul Biblic îşi propune aprofundarea textului şi conţinutului Sfintei Scripturi, ca fundament al întregii teologii.

Obiective:

1. Aprofundarea cunoştinţelor din domeniul biblic.
2. Cunoaşterea clară, organică şi sintetică a conţinutului Sfintei Scripturi.
3. Identificarea, delimitarea şi dezvoltarea principalelor teme din cadrul teologiei biblice.

Competenţe generale:

1. Recunoaşterea şi definirea principalelor concepte specifice Studiului Biblic.
2. Identificarea principalelor tematici cu caracter biblic în vederea integrării lor în procesul didactic.
3. Integrarea în ansamblul cunoştinţelor religioase a cunoştinţelor din domeniul biblic.

B. Teme pentru studiul individual:

1. Principalele momente ale istoriei poporului lui Izrael.
2. Pentateuhul.
3. Evangheliile sinoptice şi cea a Sfântului Ioan.
4. Faptele Apostolilor - începuturile Bisericii.

C. Bibliografie:

Charpentier E., Să citim Vechiul Testament, Bucureşti, 1999.
Charpentier E., Să citim Noul Testament, Bucureşti, 1999.
Ciudin N., Studiul Vechiului Testament, Bucureşti, 1993.
Constantinescu I., Studiul Noului Testament, Bucureşti, 1992.
Sescu P., Introducere în Sfânta Scriptură, Iaşi, 2000.

D. Prezentare analitică:

Tema nr. 1. Principalele momente ale istoriei poporului lui Izrael. Prezentarea evenimentelor în contextul cultural al timpului. Principalele evenimente din istoria poporului lui Izrael ca prefigurări ale Noului Testament: perioada patriarhilor, perioada Exodului şi monarhia.

Tema nr. 2. Pentateuhul. Cărţile Pentateuhului şi conţinutul literar al Pentateuhului (tradiţiile). Teme teologice fundamentale: tema Creaţiei, tema Alianţei, tema Promisiunii şi tema Eliberării.

Tema nr. 3. Evangheliile sinoptice şi cea a sfântului Ioan. Evanghelia după Marcu: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (teologia secretului mesianic). Evanghelia după Matei: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (Isus, Mesia, împlinirea profeţiilor Vechiului Testament). Evanghelia după Luca: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (Evanghelia rugăciunii). Evanghelia după Ioan: Autor. Data. Destinatari. Gen literar. Structura. Teologia evangheliei (Isus - pâinea vieţii, In 6).

Tema nr. 4. Faptele Apostolilor - începuturile Bisericii. Specificul cărţii în cadrul Noului Testament. Raportul cu Evanghelia după Luca. Viaţa şi organizarea comunităţii primare. Istoricitatea cărţii.

Disciplina: Teologie dogmatică

A. Prezentare generală: Teologia dogmatică prezintă mărturisirea de credinţă - Crezul sau adevărurile de credinţă în lumina Magisteriului Bisericii, adaptată specificului predării - învăţării.

Obiective:

1. Aprofundarea cunoştinţelor din domeniul teologiei dogmatice.
2. Cunoaşterea clară, sintetică şi organică a învăţăturii Bisericii.
3. Identificarea, delimitarea şi dezvoltarea principalelor teme teologice.

Competenţe generale:

1. Recunoaşterea şi definirea conceptelor specifice teologiei dogmatice.
2. Argumentarea învăţăturilor de credinţă în limbajul cultural contemporan.
3. Aplicarea cunoştinţelor religioase din domeniul credinţei în viaţă.

B. Teme pentru studiul individual:

1. Dumnezeu - Unic în fiinţă şi întreit în persoane.
2. Isus Hristos, Dumnezeu adevărat şi om adevărat.
3. Biserica în planul lui Dumnezeu (prefigurată, întemeiere, mister).
4. Sfintele taine ale Bisericii.
5. Sfânta Fecioară Maria în misterul lui Hristos şi al Bisericii.

NOTĂ: Bibliografia pentru disciplina de specialitate include **manualele de *Religie greco-catolică* cuprinse în Catalogul manualelor şcolare valabile în învăţământul preuniversitar, în anul şcolar în care se susţine examenul.**

D. Tematica pentru didactica disciplinei de specialitate

I. Proiectarea, organizarea şi desfăşurarea activităţii didactice

1. Componentele curriculumului naţional: planuri-cadru (trunchi comun, curriculum diferenţiat, curriculum la decizia şcolii/ curriculum în dezvoltare locală), programe şcolare, manuale şcolare, auxiliare curriculare; alţi termeni de referinţă ai curriculumului naţional: arii curriculare, discipline, module, standarde curriculare.
2. Proiectarea curriculumului la decizia şcolii/ curriculum în dezvoltare locală de tipul: aprofundare/ extindere/ opţional ca disciplină nouă; modalităţi de analiză a nevoilor specifice ale elevilor, modalităţi de selectare a CDS, modalităţi de dezvoltare a unei programe de CDS, exemple posibile pentru domeniul educației religioase.
3. Competenţele predării-învăţării-evaluării la disciplina religie. Competenţe generale, competenţe specifice. Operaţionalizarea competenţelor.
4. Programa şcolară: structura programei şcolare, utilizarea programei în proiectarea şi realizarea activităţilor didactice, manualele şi bibliografia.
5. Proiectarea activităţii didactice: planificare calendaristică, proiectarea unităţii de învăţare, proiectarea de activităţi de învăţare intra-, inter- şi transdisciplinare.
6. Lecţia. Tipuri de lecţie;

II. Principiile didactice generale. Principii didactice specifice predării religiei: principiul hristologic şi principiul eclesiologic.

III. Strategii didactice utilizate în procesul de predare-învăţare-evaluare

1. Metode didactice: clasificare, caracterizare, utilizarea metodelor centrate pe elev/ tehnicilor de învăţare prin cooperare.
2. Forme de organizare a activităţii didactice: caracterizare, clasificare.
3. Forme de activitate extraşcolară specifice disciplinei religie şi proiectarea acestora: cateheza, serbarea religioasă, vizitele şi pelerinajele, expoziţiile, cercurile pe disciplină, participarea la slujbele religioase.
4. Mijloacele de învăţământ utilizate în activitatea didactică: caracterizare, funcţii, clasificare.
5. Mijloace de învăţământ specifice disciplinei religie: textul biblic, literatura religioasă, icoana, portretul, harta, mijloacele audio- vizuale, calculatorul etc.
6. Utilizarea tehnologiei informaţiei şi comunicării în construirea unor medii active de instruire. Exemplificări pentru ora de religie.

IV. Evaluarea procesului instructiv-educativ

1. Evaluarea de proces: obiective, caracterizare, funcţii, tipologie. Specificul evaluării la ora de religie.
2. Metode de evaluare: caracterizare, tipologie.
3. Instrumente de evaluare: caracterizare, calităţi (validitate, fidelitate, obiectivitate şi aplicabilitate).
4. Tipologia itemilor: definiţie, clasificări, caracteristici, domenii de utilizare, reguli de proiectare, modalităţi de evaluare şi de notare.
5. Elaborarea probelor scrise: proiectarea testului docimologic, matricea de specificaţii.
6. Metode şi instrumente complementare de evaluare (referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, investigaţia, observarea sistematică a activităţii şi comportamentului elevului).

V. Profesorul de religie – model şi formator de caractere în şcoala contemporană.
Consilierea şi îndrumarea duhovnicească în cadrul educaţiei religioase.

E. Bibliografie pentru didactica disciplinei de specialitate

1. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica şi Didactica Religiei. Interferenţe şi deosebiri*, Performantica, Iaşi, 2005
2. CUCOŞ, Constantin, *Educaţia religioasă. Repere teoretice şi metodice*, Polirom, Iaşi, 1999
3. GORDON, Vasile, *Învăţământul religios românesc la cumpăna dintre milenii. Repere ale unui scurt excurs istorico-pedagogic*, Ortodoxia, nr. 3-4, 2000
4. PANOSCHI, Mihaela; LIŢOIU, Nicoleta; Pr. IORDĂCHESCU Nicolae, *Ghid de evaluare, Religie*, Aramis, Bucureşti, 2001
5. OPRIŞ, Dorin, OPRIŞ, Monica, *Metode active de predare-învăţare. Modele şi aplicaţii la religie*, Iaşi, Editura Sf. Mina, 2006
6. TIMIŞ, Vasile, *Religia în şcoală. Valenţe eclesiale, educaţionale şi sociale*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2004
7. BOCOŞ, Muşata, *Instruire interactivă*, Polirom, 2013
8. Ciolan, L., 2008, *Învăţarea integrată - fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, Iaşi
9. Cristea Sorin, *Dicţionar de termeni pedagogici*, E.D.P., Bucureşti, 1998
10. Cucoş C., *Pedagogie generală*, Ed. Polirom, Iaşi, 2000
11. D'Hainaut, L., 1981, *Interdisciplinaritate şi integrare*, în Programe de învăţământ şi educaţie permanentă, EDP, Bucureşti

12. Petrescu, P., Pop, V., 2007, *Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situaţiilor de învăţare*, Editura Didactică şi Pedagogică, Bucureşti
13. Stoica, A. (coord.), 2001, *Evaluarea curentă şi examenele*, Editura ProGnosis, Bucureşti
14. CUCOŞ, Constantin, *Educaţia religioasă. Repere teoretice şi metodice*, Polirom, Iaşi, 1999.
15. Danciu A., Metodica predării religiei, Bucureşti, 1999.
16. Goţia M., Înnoirea catehezei. Elemente de metodologie, Cluj-Napoca, 1998.

NOTĂ: Bibliografia pentru didactica disciplinei de specialitate include **planurile-cadru și programele școlare pentru disciplina *Religie greco-catolică* valabile în anul școlar în care se susține examenul.**